

הערבים מסכימים, ישראל מתנגדת

ממשלת ישראל תיתן לאמריקה תשובה מתחמקת, ברוח "אנו שוקלים". אחרי לחץ אמריקאי נוסף ותקיף, תודיע ממשלת ישראל שהיא רואה בהצעות האמריקאיות סכנה לקיום המדינה, ומסרבת לקבלן. ההחלטה תתקבל אחרי שגח"ל יאיים בפיצוץ הליכוד הלאומי, ואחרי שנסתבר כי כל שרי הממשלה מתנגדים להחזרת צה"ל לגבולות הקודמים. לעומת זאת יודיע עבדאללה כי הוא מקבל את ההצעות, באופן עקרוני, מאחר שאינן שונות במהותן מהחלטת מועצת הביטחון. הוא יודיע כי מנוי וגמור עימו לכלול את פינוי רמת הגולן בכל הסדר שיושג. בעיקבות סירוב ישראל להסכים להפסקת אש מחודשת, לא תיכנס זו לתוקפה.

במצב זה, יתחיל עימות אמריקאי-ישראלי שלא היה כדוגמתו מאז הפסיק ג'ון פוסטר דאלס את התמיכה הכלכלית בישראל, בגלל הטיות מיהירות מצפון לכינרת, בראשית שנות החמישים. ישראל תזעיק את יהדות אמריקה, וזו תארגן שורה של עצרות-מחאה רבות משתתפים. תהיינה סביבות נוגעות ללב של הזדהות עם ישראל, וגם כמה הפגנות ירחיקו סוערות, מן הסוג שקידמו את ביקור פומפידו בארצות-הברית. כנגד התערבות זו, יודיע הנשיא ניקסון כי סירובה של ישראל להסכים להצעות האמריקאיות, המאזנות עלול להביא לעימות סובייטי-אמריקאי במרחב ולמלחמת-עולם, בו יאבדו את חייהם 100 מיליון אמריקאים. בשיתוף דומתי לאומה, יאשים ניקסון בגלוי את "נוקשותה של ממשלת-ישראל" ביצירת הקיפאון המסוכן במרחב.

במישאל שיערך בארצות-הברית, יסתבר כי הרוב המוחלט של העם האמריקאי מתנגד לכל הסתככות אמריקאית במלחמה במרחב, ותומך במדיניות הנשיא ניקסון. (התוצאות תהיינה בערך: 65% בעד ניקסון, 25% נגד ניקסון, 10% אין דעה.)

ארצות-הברית תודיע כי הפסיקה את מישלוח המטוסים לישראל. גם מישלוח המטוסים שאספקתם כבר הובטחה, יתעכב מטעמים טכניים בלתי צפויים.

הדבר יגרם להתפרצות חדשה של זעם יהודי בארצות-הברית. כתוצאה מכך יודיע ויליאם פולברייט, יו"ר ועדת החוץ של הסנאט, כי יש בידו הוכחות כי התערבות זו אורגנה בעזרת כספים שהועברו להסתדרות הציונית על-ידי המגבית היהודית המאוחדת, בניגוד לחוק, וכי יש בדעתו לפתוח בחקירה חדשה לביטול שיחזור התרומות למגבית ממסדה הכנסה.

במצב זה יתחילו מטוסים סובייטיים להופיע מעל לתעלה, כדי ליירט את מטוסי צה"ל. בשורה של קרבות אוויריים תהיה יד צה"ל על העליונה, אך העלייה החדשה במיספר המטוסים שייפגעו (למרות המיכסה 3:1 לטובת ישראל) תחלי את ההדאג את הממשלה, נוכח אי-קבלת מטוסים חדשים.

לקראת סוף 1970 ייווצר מצב חמור של לחץ אמריקאי, בדרג הדיפלומטי יהיו יחסים מתוחים ביותר, והשגריר רבין יישאר בישראל אחרי "שהחור לצורך התייעצויות". התמיכה הכלכלית תצטמצם עד כדי סכנת הפסקה.

מנהיגים יהודיים מארצות-הברית יגיעו לישראל ויתחננו בפני הממשלה, בשיתוף חשאיות, למתן את עמדתה, כדי למנוע מצב בו יראו יהודי אמריקה כמעדיפים אינטרס של מדינה זרה על האינטרס של מדינתם. הם יצביעו על סימנים מאגיגים של אנטויזמים חדשים בארצות-הברית.

באותו זמן יתקבלו ידיעות ראשונות על תכונה סובייטית לתמוך בהתקפה רבתי מצרית בתעלה, תחת מיסרריה אחידה סובייטית ובעזרת יחידות קרקע סובייטיות. הסובייטים יכריזו כי המשך סגירת התעלה הוא בלתי נסבל למשפחת-העמים, כשהוא בא בגלל סירובה של ישראל לקבל את החלטות האו"ם.

באחריה של משבר גובר, ייערכו בצמרת המדינה התייעצויות קדחתניות. הרוב הגדול של הממשלה יקבע כי נעשה הכל כדי להעביר את רוע הגזירה, וכי עתה אין ברירה אלא לקבל את הדין. גולדה תתפטר מן הממשלה, ותייער התחרות בין משה דיין ויגאל אלון על הירושה. שניהם יבטיחו "מדיניות מאוזנת" של חקירות ואחריות — שפירושה, למעשה, היענות לדרושות האמריקאיות.

חרות תפרוש מן הממשלה, ותנסה לעורר את המוני העם נגד הקו החדש, אולם תיתקל בדעת-קהל שתסכים עם עמדת הממשלה שאין מנוס מלחפש פשרה עם האמריקאים. הפגנות סוערות של חרות יסתיימו כמו "הפגנות השלומים" של 1952. אלופים-לשעבר יכריזו כי אספקת הנשק לצה"ל חשובה לביטחון המדינה לאין שיעור יותר מהחזקת שטחים, וכי יש לעשות את הכל כדי לחמש מחדש את צה"ל. להפתעת הכל יתייצב גם עזר וייצמן על בסיס זה, ויישאר בממשלה יחד עם משה דיין והליכולים.

הממשלה החדשה תודיע על קבלת ההצעות האמריקאיות. גונאר ארינג יחזור למרחב. ההמשך — ראה מיסגרת א'.

הגורם המרכזי במצב: הנוכחות הגוברת של הצבא הסובייטי וסכנת העימות העולמי

שני הצדדים מתנגדים

בין ממשלות ישראל ומצרים תיערך התחרות — מי תהיה האחרונה להודיע על סירובה לקבל את ההצעות האמריקאיות.

שני הצדדים יעסקו בתכסיפיה שהיה, יטענו כי הן "מעיינות בהצעות", "עורכות התייעצויות" וכיוצא בזה.

בסופו-של-דבר יהיה ברור כי שני הצדדים מסרבים לקבל את ההחלטות.

הפסקת-האש המוצעת לא תיכנס לתוקפה, והשגריר יארינג לא יחדש את שליחותו.

ברית-המועצות תסרב ללחוץ על מצרים לקבל את ההצעות, והאמריקאים יקבעו כי יוזמתם נכשלה.

ויליאם רוג'רס לא ימסור הודעה חדשה על אספקת מטוסים לישראל. ייוודע באופן בלתי-רשמי שארצות-הברית תספק לישראל מדי פעם בפעם כמה מטוסים, כדי להשלים את איבודיה — אך לא כמות שתתקרב להזמנה הישראלית.

בחזית התעלה יגבר הלחץ הסובייטי. אחרי כמה חודשי הכנה יתקברו המטוסים הסובייטיים עד לקו התעלה, ותהיינה התנגשויות ראשונות באחרי. תחת מיסרריה זו יושלם מערך הס"א"ס הסובייטיים לאורך התעלה — ותתגבש בפעם הראשונה סכנה מוחשית למיתקפה מצרית רבתי לאורך התעלה, ללא עליונות אחידה ישראלית.

במצב זה תפציר ישראל בממשלת-ניכסון לפרסם הצהרה שתזהיר את הסובייטים ותבטיח התערבות צבאית אמריקאית במקרה של התערבות סובייטית. הדבר ייתמך על-ידי יהדות אמריקה ושורה של סינאטורים.

הנשיא ניקסון יכריז כי אין בדעתה של ארצות-הברית להסתבך במלחמת-עולם במזרח-התיכון, ויזכיר את סירוב ישראל להסכים להצעות האמריקאיות. הצהרות פשוטות אמריקאיות, ללא התחייבות ממשית להתערבות, לא יעשו שום רושם על הסובייטים.

עם החרפת הקרבות בין ישראל ומצרים, התערבות סובייטית גוברת בפעולות הצבאיות, והופעת סימנים ראשונים על התבססות צבאית סובייטית בסוריה, הקמת ממשלה פרו-ציונית בעמאן והתערבות המישמר הלבנוני, תכריז ארצות-הברית על פתיחת יוזמת-שלום חדשה, כדי למנוע מלחמה כללית במרחב ועימות אמריקאי-סובייטי.

בסוף השנה יפרסם ויליאם רוג'רס את תוכניתו השלישית — שתהיה הפעם קרובה יותר לעמדה הערבית. בתוכנית זו יכלול גם את הפינוי של רמת-הגולן, החזרת ירושלים המזרחית לירדן והחזרת מיספר גדול יותר של פליטים לישראל.

על סמך הצעות אלה — שתהיינה פרו-ערביות במידה מספקת כדי לזכות בתמיכה מצרית וסובייטית, יתחיל מחדש שיתוף-הפעולה בין שתי המעצמות, במגמה ברורה לכפות את ההסדר על הצדדים.

ההמשך — ראה מיסגרת א'.